

Věc C-217/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora**

Datum doručení:

4. dubna 2023

Předkládající soud:

Verwaltungsgerichtshof (Rakousko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

28. března 2023

Navrhovatel v řízení o opravném prostředku „Revision“:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Další účastník řízení:

A N

Předmět původního řízení

Azylové řízení – Skupina s odlišnou [identitou] – Odlišná – Rodina jako
společenská vrstva [sociální skupina]

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad unijního práva, článek 267 SFEU

Předběžné otázky

Musí být formulace „tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou [identitu], protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou“, která je uvedena v čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřacované znění), vykládána v tom smyslu, že skupina má v dotyčné zemi odlišnou [identitu] pouze v případě, že ji okolní společnost vnímá jako odlišnou, nebo je nutné existenci „odlišné [identity]“ posuzovat samostatně a odděleně od otázky, zda okolní společnost danou skupinu vnímá jako odlišnou?

Pokud je podle odpovědi na první otázku třeba existenci „odlišné [identity]“ posuzovat samostatně:

2. Podle jakých kritérií je třeba posuzovat existenci „odlišné [identity]“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95/EU?

Bez ohledu na odpověď na první a druhou otázku:

3. Musí se při posuzování, zda „okolní společnost“ určitou skupinu ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95/EU vnímá jako odlišnou, vycházet z pohledu původce pronásledování, nebo společnosti jako celku či podstatné části společnosti určité země nebo části dané země?

4. Podle jakých kritérií se posuzuje, zda je skupina ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95/EU vnímána jako „odlišná“?

Uváděné předpisy unijního práva

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřacované znění)

Uváděné předpisy vnitrostátního práva

Asylgesetz 2005 (zákon o azylu z roku 2005, dále jen „AsylG“)

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 A N, který je vedlejším účastníkem tohoto řízení, je afghánský státní příslušník, který v Rakousku dne 4. listopadu 2015 podal žádost o mezinárodní ochranu podle zákona o azylu z roku 2005.
- 2 Vedlejší účastník tuto žádost odůvodnil tím, že je v Afghánistánu pronásledován způsobem, který je relevantní z hlediska azylového práva, protože mu hrozí krevní msta ze strany bratranců jeho otce. Důvodem tohoto krevního sporu je, že otec a jeho bratraci měli rozepři o pozemek. V průběhu tohoto sporu již došlo k zabití otce a jednoho bratra vedlejšího účastníka.
- 3 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Spolkový úřad pro cizince a azyl, Rakousko) tuto žádost zamítl rozhodnutím ze dne 21. června 2017 a vydal rozhodnutí o navrácení vedlejšího účastníka. Měl za to, že vyličení útěku vedlejšího účastníka je vykonstruované a smyšlené a že do Rakouska přicestoval pouze na základě přání získat lepší ekonomické a společenské postavení.
- 4 Vedlejší účastník proti tomuto rozhodnutí podal stížnost k Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Rakousko).
- 5 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) stížnosti vyhověl, avšak jeho rozsudek byl zrušen Verwaltungsgerichtshof (Správní soudní dvůr, Rakousko). Verwaltungsgerichtshof (Správní soudní dvůr) zrušil i druhý rozsudek Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud). Rozsudkem ze dne 26. července 2022 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) stížnosti opětovně vyhověl, přiznal vedlejšímu účastníkovi status osoby, která má právo na azyl, a konstatoval, že mu tudíž ze zákona přísluší postavení uprchlíka.
- 6 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) konstatoval, že vedlejší účastník je afghánský státní příslušník, náleží k etniku Paštunů, hlásí se k sunnitskému islámu a pochází z Laghmanu. Jeho otec od svých bratranců zakoupil zemědělský pozemek, bratraci však později tvrdili, že se jednalo pouze o pacht. Otec pozemek odmítl vrátit a za účelem vyřešení sporu se obrátil na vesnické stařešiny. Bratraci i před stařešiny tvrdili, že pozemek pouze propachtovali a otcí vyhrožovali. Následujícího dne na uvedeném pozemku došlo ke střelbě na otce, bratra a vedlejšího účastníka. Vedlejší účastník utekl pryč a uchýlil se k jednomu strýci. Strýc vedlejšího účastníka a zbytek rodiny dopravil do Kábulu a poté s vesnickými stařešiny zorganizoval pohřeb otce a bratra. Později došlo k vypálení domu rodiny vedlejšího účastníka a dozvěděli se, že je hledán. Strýc proto zorganizoval útěk vedlejšího účastníka a ujal se jeho rodiny. Později však strýc a rodina rovněž uprchli do Pákistánu.
- 7 Vedlejší účastník je tedy v zemi původu zapojen do krevního sporu, v důsledku čehož mu v případě návratu do jeho vesnice hrozí útoky ze strany bratranců otce, které mohou skončit až jeho usmrcením. Pokud by se usadil v jiných městech, sice by se taková přepadení nedala předpokládat, ale s ohledem na současnou situaci

v Afghánistánu se tam vedlejší účastník řízení už nemůže uchytit a vést život bez nepřiměřených obtíží.

- 8 Po právní stránce Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) uvedl, že pronásledování, které se zakládá na některém z důvodů uvedených v Ženevské úmluvě o právním postavení uprchlíků a jehož původcem je soukromá osoba nebo soukromé uskupení, je z hlediska azylového práva relevantní, pokud daný stát není ochoten nebo schopen tomuto pronásledování zabránit. Krevní msta je v azylovém řízení relevantní, protože v případě, že je třeba obávat se msty pouze z důvodu rodinného vztahu k přímo dotčené osobě, je třeba mít za to, že je dána příslušnost ke společenské vrstvě [sociální skupině] „příslušníci širší rodiny ohrožení krevní mstou“. Vedlejší účastník je pronásledován pouze z důvodu příbuzenského vztahu k otci a nemůže očekávat, že se mu dostane ochrany ze strany afgánských orgánů. V oblasti původu mu tedy hrozí pronásledování, které je relevantní pro udělení azylu, a neexistuje možnost nalezení útočiště uvnitř země.
- 9 Spolkový úřad pro cizince a azyl proti tomuto rozsudku podal opravný prostředek „Revision“ k Verwaltungsgerichtshof (Správní soudní dvůr).

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 10 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Spolkový úřad pro cizince a azyl) namítá, že Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) subsumuje zapojení vedlejšího účastníka do krvavého sporu pod důvod spočívající v „příslušnosti ke společenské vrstvě [sociální skupině] „rodina“ ve smyslu Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků, avšak že podle judikatury Soudního dvora (rozsudek ze dne 4. října 2018, C-652/16, bod 10) k tomu musí být splněny jisté podmínky. Zaprvé musí příslušníci skupiny sdílet „vrožený charakteristický rys“ nebo „společnou minulost, kterou nelze změnit“, nebo sdílet charakteristiku nebo přesvědčení, „které jsou natolik zásadní pro identitu nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla“. Zadruhé musí mít tato skupina v dotyčné zemi „vlastní identitu, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou“.
- 11 Pokud nejsou k dispozici žádná zjištění ohledně toho, že je rodina (nebo její části) okolní společností považována za odlišnou, není jasné, zda rodina (nebo její části) tvoří společenskou vrstvu [sociální skupinu].
- 12 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Spolkový úřad pro cizince a azyl) rovněž upozorňuje na skutečnost, že relevantní ustanovení směrnice 2011/95/EU [čl. 10 odst. 1 písm. d)] je nejvyššími soudy v Německu, resp. v Rakousku vykládáno odlišně.
- 13 Vedlejší účastník ve vyjádření k opravnému prostředku „Revision“ tvrdí, že rodina byla v předchozí judikatuře předkládajícího soudu uznána za společenskou vrstvu [sociální skupinu] ve smyslu Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků.

Z odůvodnění napadeného rozsudku podle něj vyplývá, že skutečnost, že je krevní spor vyvolán například nevyřešenou rozepří o půdu, je v souladu s paštunskou tradicí krevních sporů. V této souvislosti mají ústřední roli právo na mstu a očekávání odplaty, a proto bratraci otce rovněž očekávají pomstu ze strany vedlejšího účastníka. Krevní msta se může vléci i po celá desetiletí.

- 14 Vedlejší účastník má za to, že se jedná o pronásledování na základě příslušnosti k určité společenské vrstvě [sociální skupině], protože ho bratraci otce, kteří ho pronásledují, považují za součást jiné skupiny zapojené do daného krevního sporu.

Stručné shrnutí odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžných otázkách

- 15 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Spolkový úřad pro cizince a azyl) v opravném prostředku „Revision“ konstatování Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) nezpochybnil, v důsledku čehož předkládající soud musí vycházet z toho, že vedlejšímu účastníkovi s dostatečně určitou pravděpodobností hrozí fyzické násilí, které může skončit až jeho usmrcením. Tato jednání je ve smyslu čl. 9 odst. 1 ve spojení s čl. 9 odst. 2 písm. a) směrnice 2011/95/EU třeba kvalifikovat jako pronásledování ze strany nestátních původců. Od státu nemůže vedlejší účastník očekávat žádnou pomoc.
- 16 Při posuzování otázky, zda je vedlejšímu účastníkovi třeba přiznat status osoby, která má právo na azyl, je rozhodující, zda existuje spojitost mezi důvody stanovenými v článku 10 směrnice a jednáními, která jsou v čl. 9 odst. 1 kvalifikována jako pronásledování, nebo absencí ochrany před takovými jednáními. Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) tuto spojitost spatřuje v tom, že bratraci otce vedlejšího účastníka chtěli vedlejšího účastníka usmrtit pouze proto, že je součástí rodiny (zesnulého) otce – vedlejší účastník nebyl do sporu o pozemek zapojen přímo.
- 17 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) má v projednávané věci za to, že se jedná o pronásledování z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě [sociální skupině], a to rodině, popřípadě k rodinným příslušníkům, na kterých se vykonává krevní msta. V opravném prostředku „Revision“ není zpochybňováno, že rodina může představovat společenskou vrstvu [sociální skupinu] nebo že má společnou minulost, kterou nelze změnit. Sporné však je, zda je třeba rodinu (nebo její dotčenou část) ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95/EU považovat za skupinu, která má v dotyčné zemi odlišnou [identitu], protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou. Pouze v tomto případě je v projednávané věci možné přiznat postavení uprchlíka.
- 18 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Spolkový úřad pro cizince a azyl) ve svém opravném prostředku „Revision“ uvádí, že k řešení otázky, zda se jedná o pronásledování z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě [sociální skupině], existují různé přístupy.

- 19 Podle názoru předkládajícího soudu je nutno za účelem posouzení, zda lze členy [rodiny] ohrožené krevní mstou považovat za společenskou vrstvu [sociální skupinu], objasnit několik bodů. Předně vyvstává otázka, kdy lze hovořit o tom, že určitá skupina má v dotyčné zemi odlišnou [identitu] a představuje tedy společenskou vrstvu [sociální skupinu] ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) uvedené směrnice. Mimoto je nutno objasnit, podle jakých hledisek se určuje „okolní společnost“ obklopující určitou skupinu a kdy tato společnost určitou skupinu vnímá jako „odlišnou“.

První a druhá otázka

- 20 Předkládající soud konstatuje, že znění čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95 vyjadřuje vztah příčinné souvislosti, což by znamenalo, že existence odlišné [identity] určité skupiny závisí na tom, že ji okolní společnosti vnímá jako odlišnou. To by vedlo k tomu, že při posuzování, zda má určitá skupina „odlišnou [identitu]“ by bylo třeba ověřit pouze to, zda „ji okolní společnost vnímá jako odlišnou“. Při tomto výkladu by nebylo třeba provést ověření na základě jiných kritérií, která s touto otázkou nesouvisejí. Podle tohoto výkladu by nebylo možno k závěru o tom, že se jedná o určitou společenskou vrstvu [sociální skupinu], dospět pouze na základě sebepojetí a pocitu sounáležitosti členů skupiny – rozhodující by totiž bylo, jak danou skupinu vnímá „okolní společnost“, která by ji musela považovat za odlišnou. Zdá se, že tento přístup byl zastáván v „Pokynech k příslušnosti k určité sociální skupině“ (*neoficiální překlad*) (někdejšího) Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO).
- 21 Pokud by tento vztah příčinné souvislosti nebyl (přinejmenším zčásti) uznán a existence „odlišné [identity]“ by se musela posuzovat samostatně, vyvstává (druhá) otázka, podle jakých kritérií by toto posouzení mělo proběhnout. Unijní normotvůrce totiž tento pojem nevymezil. Nejasné rovněž je, jak se projevuje „výraznost“ (*Deutlichkeit*) „odlišné [identity]“ vyžadovaná v německém znění směrnice.

Třetí otázka

- 22 Zdá se, že není jasné, na jaké hledisko se unijní normotvůrce hodlal zaměřit prostřednictvím formulace, že „okolní společnost“ danou skupinu vnímá jako odlišnou.
- 23 Lze mít za to, že míněna je společnost (jako celek nebo její podstatná část) v dotyčném státě nebo dotyčné oblasti, ve kterém nebo ve které dotyčná osoba pobývá. V takovém případě by okolní společnost rodinu zřejmě právě na základě charakteristiky jejích členů spočívající v tom, že tvoří rodinu, zpravidla vnímala jako odlišnou pouze tehdy, pokud se povaha [jejího] rodinného života výrazně odchyluje od zvyklostí jinak panujících v rodinném životě.
- 24 Mimoto by patrně bylo nezbytné, aby okolní společnosti byla známa existence dotčené skupiny. Pokud by okolní společnosti zůstala existence dané skupiny skryta, je vnímání takové skupiny jako odlišné vyloučeno již z tohoto důvodu.

- 25 Zdá se, že tento přístup byl zastáván v již zmíněných pokynech EASO, protože se v nich uvádí, že aby bylo možno posoudit, zda v zemi existuje určitá společenská vrstva [sociální skupina], jsou nezbytné relevantní a aktuální informace o zemi původu. Prozkoumat je rovněž třeba fungování dané společnosti a její rozdílné zacházení se skupinami, protože společenská vrstva [sociální skupina] má vztah k okolní společnosti.
- 26 Podle tohoto přístupu by se tedy v projednávané věci o společenskou vrstvu [sociální skupinu] zřejmě nejednalo. V tomto případě je totiž krevní spor zřejmě znám pouze původcům pronásledování a pronásledované rodině, nikoli však dané společnosti jako celku nebo její podstatné části. Má-li se však za to, že pro kvalifikaci jako společenská vrstva [sociální skupina] postačuje hledisko původce pronásledování, bylo by ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95/EU třeba původce pronásledování považovat za okolní společnost a odlišení by provedl on. Podle tohoto přístupu by v předmětném případě rodina otce vedlejšího účastníka představovala společenskou vrstvu [sociální skupinu], protože je jako taková vnímána původcem pronásledování (bratřenci otce).

Čtvrtá otázka

- 27 Jako problematické se jeví i posouzení, zda okolní společnost určitou skupinu vnímá „jako odlišnou“.
- 28 Pojem „odlišná“ se zdá být natolik neurčitý, že k takové kvalifikaci může vést jakákoli libovolně zvolená charakteristika. Mimoto se zdá, že tento pojem má negativní konotaci. V úvahu by tedy přicházelo, že „odlišností“ je míněno nepříznivé hodnocení této skupiny ve srovnání s okolní společností. V již uvedených pokynech EASO se v této souvislosti hovoří o „stigmatizaci“ skupiny, třebaže v jiné pasáži pokynů je připomenuto, že odlišnost by neměla být chápána pouze jako něco nutně negativního.
- 29 Je ovšem rovněž možné, že je míněno „být jiný“ a jedná se pouze o jazykový problém – výraz „different“ použitý v angličtině totiž podle názoru předkládajícího soudu nemá negativní konotaci.
- 30 Pokud by bylo relevantní, zda danou skupinu vnímá jako „odlišnou“ větší počet lidí, mohla by být rozhodující skutečnost, že k tomu, aby určitou skupinu vnímal jako odlišnou větší počet lidí, vede jen určitá charakteristika nebo některé určité charakteristiky. Jiné charakteristiky, které jsou jinými osobami považovány za odlišné pouze ojedinele, by pak byly irelevantní. Při tomto přístupu by hledisko původce pronásledování nebylo pro kvalifikaci jako společenská vrstva [sociální skupina] relevantní.
- 31 Právě v projednávané věci je sporné, zda by okolní společnost, pokud by jí byl míněn větší počet lidí, rodinu, která je zapletena do krevního sporu, vnímala jako odlišnou. Bez ohledu na to, že – jak bylo uvedeno výše – taková okolní společnost (široce obklopující danou skupinu) se o charakteristice, která je relevantní, zpravidla ani nedozví, poukázal sám vedlejší účastník řízení ve svém vyjádření

k opravnému prostředku „*Revision*“ na skutečnost, že urovnání takové rozepře, o jakou se jedná i v projednávané věci, formou krevního sporu, je v souladu s tradicí Paštúnváli zachovávanou v oblasti [jeho] původu. Není tedy bez dalšího zřejmé, z jakého důvodu by rodina zapojená do krevního sporu měla být okolní společností, která tuto tradici rovněž zachovává, vnímána jako odlišná.

- 32 Pokud by však mělo být rozhodující hledisko původce pronásledování, mohlo by, pokud jde o příslušnost k určité společenské vrstvě [sociální skupině], postačovat, že rodinu, se kterou má krevní spor, za odlišnou považuje původce pronásledování.
- 33 Pro projednávanou věc to znamená, že pokud je rozhodující posuzování z hlediska původce pronásledování, byl vedlejšímu účastníkovi status osoby, která má právo na azyl, přiznán oprávněně. Pokud tomu tak však není, neměl Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) tento status vedlejšímu účastníkovi přiznat, protože není dána spojitost s některým důvodem, který je relevantní pro udělení azylu. Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) by v takovém případě měl v další fázi přezkoumat, zda by vedlejšímu účastníkovi měla být přiznána doplňková ochrana.